

**OBWIESZCZENIE
MINISTRA OPIEKI SPOŁECZNEJ**

z dnia 11 września 1934 r.

w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o zaopatrzeniu inwalidzkim.

Na podstawie art. 4 ust. 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. w sprawie zmiany ustawy o zaopatrzeniu inwalidzkim (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 669) ogłaszam w załączniku do obwieszczenia niniejszego jednolity tekst ustawy z dnia 17 marca 1932 r. o zaopatrzeniu inwalidzkim (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 238), która weszła w życie z dniem 31 marca 1932 r., z uwzględnieniem zmian wprowadzonych rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 669), którego przepisy zawarte w art. 1 pkt. pkt. 3, 5, 11, 17, 22, 23, 24, 25, 27, 36, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 48, 50, 52, 53 i 54, a wprowadzające zmiany do art. art. 2 ust. 2 lit. b, 3 ust. 2, 7 ust. 1, 13 ust. 2, 17 ust. 7, 19 ust. 1, 2, 4 i 6, 19 ust. ost., 22 ust. ost., 30 ust. 1, 33 ust. 1 lit. d, oraz ust. 2 i 3, 40 ust. 1, 2 i 3, 52 ust. ost., 53 ust. 3, 59 ust. 1 i 2,

59a powyższej ustawy — weszły w życie z dniem 1 kwietnia 1934 r., a przepisy zawarte w pozostałych punktach art. 1, wprowadzające zmiany do art. art. 2 ust. 1 i ust. 2 lit. a, 3 ust. 1 lit. c, 5 ust. 2, 5a, 6 ust. 1 i 2, 7 ust. ost., 9, 12, 13 ust. 1, 14 ust. 1, 15 ust. 2 pkt. 2, ust. 3 pkt. 2 i ust. ost., 22 ust. 4, 25 ust. 1 i 2 oraz ust. ost., 27 ust. 1 i 2, 29 ust. 1, 2 i 3, 30 ust. 2, 33 ust. 1, 42 ust. 3 i 5, 43, 53 ust. 1, 54 ust. 1, 61 ust. ost., 64, 71, 78 ust. 2 powyższej ustawy — weszły w życie z dniem 30 października 1933 r. z mocą obowiązującą od dnia 31 marca 1932 r.

Podany w załączniku tekst nie obejmuje art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28 października 1933 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 669), jako niewłączonego przez to rozporządzenie do tekstu ustawy; brzmienie obowiązujące tego przepisu jest następujące:

„Osoby, które przed dniem 1 kwietnia 1934 r. nabyły prawo do zaopatrzenia pieniężnego na mocy ustawy z dnia 17 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 238), zachowują to prawo po dniu 31 marca 1934 r. tylko wówczas, jeżeli odpowiadają postanowieniom tejże ustawy w brzmieniu rozporządzenia niniejszego.

Jednakże pozostali po inwalidach wojennych z utratą od 15% do 24% zdolności zarobkowej

włącznie, zmarłych w czasie do dnia 31 marca 1934 r. bez związku przyczynowego ze służbą wojskową, mają prawo do zaopatrzenia, o ile odpowiadają warunkom art. 3, 19, 22 i 25 ustawy z dnia 17 marca 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 238) w brzmieniu rozporządzenia niniejszego”.

Minister Opieki Społecznej: *Jerzy Paciorewski*

Załącznik do obw. Min. Op. Społ.
z dn. 11 września 1934 r. (poz. 31).

U S T A W A

z dnia 17 marca 1932 r.

o zaopatrzeniu inwalidzkim.

TYTUŁ I.

Zakres osób, uprawnionych do zaopatrzenia.

Art. 1.

Uprawnionymi do zaopatrzenia z niniejszej ustawy są:

- a) inwalidzi wojenni,
- b) inwalidzi wojskowi,
- c) osoby, pozostałe po inwalidach wojennych, po poległych i zmarłych w związku przyczynowym ze służbą wojskową oraz po zaginionych (art. 4) bez własnej winy na terenie i w czasie działań wojennych,
- d) osoby, pozostałe po inwalidach wojskowych.

Art. 2.

Za inwalidów wojennych uważa się osoby, które doznały uszkodzenia zdrowia z powodu choroby lub kalectwa, nabytych wskutek służby:

- a) w wojsku Rzeczypospolitej Polskiej w czasie wojny, prowadzonej przez Państwo Polskie, lub w czasie po ogłoszeniu mobilizacji sił zbrojnych,
- b) w uznanych przez Państwo Polskie wojskowych formacjach polskich przy armjach obcych,
- c) w armjach państw zaborczych, o ile służbę tę pełnili w czasie od 1 sierpnia 1914 roku i to:
 - w armji niemieckiej do 27 grudnia 1918 r.,
 - w armji rosyjskiej do 1 marca 1918 r.,
 - w armji austriackiej do 1 listopada 1918 r.,
 a posiadają prawo obywatelstwa polskiego,
- d) w walkach orężnych przeciw państwom zaborczym i nieprzyjacielskim o niepodległość Polski po 1 sierpnia 1914 r.,
- e) w formacjach obcych, uznanych przez Państwo Polskie za takie, które na zasadzie przymierza lub porozumienia z siłą zbrojną polską, walczyły w obronie Polski przeciw państwom nieprzyjacielskim, jeżeli te osoby doznały uszkodzenia zdrowia z powodu choroby lub kalectwa nabytych w czasie i wskutek walki orężnej z nieprzyjacielem w obronie Polski i o ile te osoby posiadają

obywatelstwo polskie lub na mocy uzyskanego zezwolenia przebywają na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej, a nie mogą uzyskać zaopatrzenia od władz, które te formacje powołały do życia.

Za inwalidów wojskowych uważa się:

- a) osoby, które doznały uszkodzenia zdrowia z powodu choroby lub kalectwa, nabytych wskutek służby w wojsku Rzeczypospolitej Polskiej w czasie pokoju,
- b) członków organizacji Przynależności Wojskowej, którzy doznały uszkodzenia zdrowia z powodu choroby lub kalectwa, jeżeli to uszkodzenie zdrowia spowodowało utratę zdolności zarobkowej i zostało nabyte wskutek urazu, doznanego w czasie zajęć wojskowych, spełnianych na zarządzenie i pod nadzorem instruktora Przynależności Wojskowej, powołanego do tego przez władze wojskowe.

Art. 3.

Za pozostałych w rozumieniu art. 1 uważa się:

- a) wdowę, o ile małżeństwo zostało zawarte z zachowaniem form prawnych, przepisanych przez ustawodawstwo cywilne,
- b) dzieci ślubne, pochodzące z takiego małżeństwa,
- c) dzieci nieslubne, o ile zmarły był zobowiązany opłacać za nie alimentacje z tytułu prawnie stwierdzonego ojcostwa,
- d) dzieci adoptowane, które były na utrzymaniu poległego, zmarłego lub zaginionego, względnie inwalidy wojennego, o ile adoptacja nastąpiła przed doznaniem uszkodzenia zdrowia,
- e) rodziców,
- f) rodziców adoptujących, o ile adoptacja poległego lub zmarłego nastąpiła przed doznaniem uszkodzenia zdrowia oraz o ile poległy lub zmarły był ich jedynym żywicielem.

Za pozostałych po inwalidach wojskowych uważa się osoby, wymienione w ust. 1 niniejszego artykułu, o ile odnośne małżeństwo lub ojcostwo powstało przed doznaniem przez inwalidę uszkodzenia zdrowia; jednak dzieci, pochodzące z małżeństwa, zawartego przez inwalidę przed doznaniem przezeń uszkodzenia zdrowia, są uprawnione do zaopatrzenia z niniejszej ustawy.

TYTUŁ II.

Postępowanie w sprawach o uznanie za zaginionego i stwierdzenie związku przyczynowego uszkodzenia zdrowia ze służbą wojskową.

Art. 4.

Za zaginionego bez własnej winy na terenie i w czasie działań wojennych ma być uważany ten, kto na żądanie pozostałych po nim (art. 3) po przeprowadzeniu osobnego postępowania za takiego uznany zostanie.

Ogłoszenie o wdrożeniu postępowania w sprawie uznania za zaginionego bez własnej winy będzie umieszczone w „Monitorze Polskim“ na koszt Skarbu Państwa.

Art. 5.

Sądy Grodzkie są obowiązane na wniosek władz, wyznaczonych w drodze rozporządzenia przez Ministra Opieki Społecznej, Ministra Skarbu i Ministra Sprawiedliwości przesłuchiwać pod przysięgą świadków:

- a) na stwierdzenie związku przyczynowego między uszkodzeniem zdrowia z powodu choroby lub kalectwa, względnie śmiercią a służbą wojskową,
- b) w postępowaniu o uznanie za zaginionego bez własnej winy na terenie i w czasie działań wojennych.

Art. 5a.

Uszkodzeniem zdrowia jest upośledzenie pewnych funkcji organizmu, spowodowane przez chorobę lub kalectwo.

Utratę zdolności zarobkowej w rozumieniu niniejszej ustawy stanowi zmniejszenie się możliwości zarobkowych, spowodowane:

- a) uszkodzeniem zdrowia, powstałym bez własnej winy w czasie i w związku przyczynowym ze służbą wojskową,
- b) samem tylko pogorszeniem się uszkodzenia zdrowia, które to pogorszenie nastąpiło bez własnej winy w związku przyczynowym ze służbą wojskową, jeżeli to uszkodzenie zdrowia istniało już przed wstąpieniem do służby wojskowej, lub powstało niezależnie od niej w czasie jej pełnienia.

Ogólną utratę zdolności zarobkowej w rozumieniu niniejszej ustawy stanowi zmniejszenie się możliwości zarobkowych, spowodowane uszkodzeniem zdrowia, które istniało już przed wstąpieniem do służby wojskowej, lub powstało niezależnie od tej służby w czasie jej pełnienia, o ile to uszkodzenie uległo pogorszeniu bez własnej winy w związku przyczynowym ze służbą wojskową; w razie współistnienia także uszkodzeń zdrowia, określonych w ust. 2 lit. a niniejszego artykułu, uwzględnia się je łącznie przy określaniu stopnia ogólnej utraty zdolności zarobkowej.

Służbę wojskową w rozumieniu niniejszej ustawy stanowi służba, określona w art. 2.

Art. 6.

Do orzekania o związku przyczynowym uszkodzenia zdrowia ze służbą wojskową oraz o stopniu utraty zdolności zarobkowej, spowodowanej tem uszkodzeniem, wreszcie o stopniu winy, powodującej uszkodzenie, są powołane: w pierwszej instancji inwalidzkie komisje rewizyjno-lekarskie, a w drugiej i ostatniej instancji inwalidzkie komisje odwoławcze. Orzeczenia inwalidzkich komisji o uznaniu za inwalidów osób, które w chwili wydania orzeczenia nie

posiadały obywatelstwa polskiego (art. 2 lit. c), lub zgłosiły roszczenia do zaopatrzenia po upływie terminu, określonego w art. 29, są nieważne.

Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu i Ministrem Spraw Wewnętrznych wyda w drodze rozporządzenia przepisy o składzie, organizacji i trybie postępowania komisji rewizyjno-lekarskich i odwoławczych, ustali tabelę stanów chorobowych i warunki jej stosowania i wyznaczy władze, powołane do orzekania o zaginięciu bez własnej winy na terenie i w czasie działań wojennych (art. 4). Orzeczenia tych władz o uznaniu za zaginione osób, których śmierć została już przedtem stwierdzona metryką śmierci lub orzeczeniem właściwego sądu o uznanie za zmarłego, są nieważne.

Do orzekania o przyznaniu i wymiarze, względnie o zgaśnięciu i zawieszeniu, zaopatrzeń pieniężnych z niniejszej ustawy oraz do ich wypłaty są powołane władze, które wyznaczy Minister Skarbu.

Koszty, związane z postępowaniem administracyjnym i sądowym oraz z dochodzeniami w sprawach, wymienionych w ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, ponosi Skarb Państwa.

Art. 7.

Jeżeli uszkodzenie zdrowia, uprawniające do zaopatrzenia na mocy niniejszej ustawy, ulegnie pogorszeniu, może inwalida, po upływie dwunastu miesięcy od daty uprawomocnienia się orzeczenia komisji rewizyjno-lekarskiej lub od dnia ogłoszenia orzeczenia inwalidzkiej komisji odwoławczej żądać ponownego badania. Jeżeli badanie nie wykaże pogorszenia stanu zdrowia, inwalida ponosi wszelkie koszty, związane z wdrożeniem postępowaniem.

Jeżeli badanie wykaże polepszenie stanu zdrowia, komisja rewizyjno-lekarska, względnie komisja odwoławcza, określa ponownie stopień utraty zdolności zarobkowej, w tym jednak wypadku, gdy ustalony ponownie stopień uzasadnia niższą rentę niż poprzedni, na inwalidę nie nakłada się obowiązku ponoszenia kosztów postępowania.

Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu może poddać jednorazowej rewizji wszystkie orzeczenia komisji rewizyjno-lekarskich, względnie odwoławczych, co do istnienia dowodów związku przyczynowego uszkodzenia zdrowia z powodu choroby lub kalectwa ze służbą wojskową.

TYTUŁ III.

Zaopatrzenie inwalidzkie.

Art. 8.

Zaopatrzenie stanowią następujące świadczenia ze strony Państwa:

- a) zasadnicza renta inwalidzka,
- b) dodatki:
 1. ciężkoposzkodowanych,
 2. kwalifikacyjny,
 3. rodzinny,
 4. pielęgnacyjny,

- c) zapomoga pogrzebowa,
- d) renty pozostałych,
- e) leczenie i doleczanie,
- f) zaopatrywanie w aparaty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- g) szkolenie,
- h) opieka społeczna.

Rozdział I.

Zaopatrzenie pieniężne inwalidów.

Art. 9.

Rentę zasadniczą wymierza się w stosunku do stopnia utraty zdolności zarobkowej.

Art. 10.

Prawo do zaopatrzenia pieniężnego z niniejszej ustawy przysługuje:

- 1) inwalidom wojennym z utratą przynajmniej 15% zdolności zarobkowej,
- 2) inwalidom wojskowym z utratą przynajmniej 30% zdolności zarobkowej wskutek stałego kalectwa,
- 3) inwalidom wojskowym (art. 2 ust. 2 lit. a) z utratą przynajmniej 45% zdolności zarobkowej w wypadkach nieprzewidzianych w pkt. 2.

Art. 11.

Renta może być czasowa lub stała, zależnie od czasowej lub stałej utraty zdolności zarobkowej i wynosi przy utracie:

- 15% zdolności zarobkowej — 15% renty zasadniczej zupełnego inwalidy,
- od 16% do 24% zdolności zarobkowej — 20% renty zasadniczej zupełnego inwalidy,
- od 25% do 34% zdolności zarobkowej — 30% renty zasadniczej zupełnego inwalidy,
- od 35% do 44% zdolności zarobkowej — 40% renty zasadniczej zupełnego inwalidy,
- od 45% do 54% zdolności zarobkowej — 50% renty zasadniczej zupełnego inwalidy,
- od 55% do 64% zdolności zarobkowej — 60% renty zasadniczej zupełnego inwalidy,
- od 65% do 74% zdolności zarobkowej — 70% renty zasadniczej zupełnego inwalidy,
- od 75% do 84% zdolności zarobkowej — 80% renty zasadniczej zupełnego inwalidy,
- od 85% do 94% zdolności zarobkowej — 90% renty zasadniczej zupełnego inwalidy,
- od 95% do 100% zdolności zarobkowej — 100% renty zasadniczej zupełnego inwalidy.

Art. 12.

Zasadnicza renta zupełnego inwalidy wojennego (powyżej 94% utraty zdolności zarobkowej) wynosi 125 zł miesięcznie, zupełnego inwalidy wojskowego — 100 zł miesięcznie.

Art. 13.

Inwalidzi, z utratą zdolności zarobkowej, wynoszącą przynajmniej 45%, otrzymują dodatek ciężkoposzkodowanych, który reguluje się według następującej skali:

- przy utracie zdolności zarobkowej od 45 do 54% — 10 zł,
- przy utracie zdolności zarobkowej od 55 do 64% — 15 zł,
- przy utracie zdolności zarobkowej od 65 do 74% — 30 zł,
- przy utracie zdolności zarobkowej od 75 do 84% — 45 zł,
- przy utracie zdolności zarobkowej od 85 do 94% — 60 zł,
- przy utracie zdolności zarobkowej od 95 do 100% — 75 zł.

Inwalidzi z ogólną utratą zdolności zarobkowej, wynoszącą przynajmniej 65%, uprawnieni do zaopatrzenia pieniężnego (art. 10), a nie odpowiadający warunkom ust. 1 niniejszego artykułu mogą otrzymać tytułem dodatku ciężkoposzkodowanych 10 złotych.

Art. 14.

Inwalidzi wojenni i wojskowi, którzy w następstwie ciężkiego uszkodzenia zdrowia z powodu choroby lub kalectwa (art. 5a ust. 2 lit. a i b i ust. 3), są tak niedołężni, iż stale potrzebują opieki i pomocy innych osób, otrzymują dodatek na pielęgnację w następującej wysokości:

- a) 25 zł miesięcznie,
- b) 50 zł miesięcznie w wypadkach całkowitej utraty wzroku lub utraty co najmniej dwóch kończyn,
- c) 75 zł miesięcznie w wypadku całkowitego obezwładnienia fizycznego, amputacji więcej niż 2-ch kończyn lub podwójnych kalectw.

O uprawnieniu do pobierania dodatku na pielęgnację, jak również o wysokości dodatku według ust. 1 niniejszego postanowienia orzeka inwalidzka komisja rewizyjno-lekarska.

Art. 15.

Dodatek kwalifikacyjny otrzymują inwalidzi o utracie przynajmniej 45% zdolności zarobkowej.

Dodatek kwalifikacyjny niższy przysługuje inwalidom, którzy:

- 1) posiadają średnie wykształcenie ogólne lub zawodowe, bądź też
- 2) (skreślone)
- 3) uzyskali rangę oficerską do kapitana włącznie lub równorzędną.

Dodatek kwalifikacyjny wyższy przysługuje inwalidom, którzy:

- 1) posiadają wyższe wykształcenie ogólne lub zawodowe, bądź też
- 2) (skreślone)
- 3) uzyskali rangę co najmniej majora lub równorzędną.

Dodatek kwalifikacyjny niższy wynosi 25%, wyższy 50% renty zasadniczej i dodatku ciężkoposzkodowanych w wymiarze, odpowiadającym danej miejscowości (art. 17).

Blizsze postanowienia co do wykształcenia, uprawniającego do dodatku kwalifikacyjnego, wyda w drodze rozporządzenia Minister Opieki Społecznej i Minister Skarbu w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych i Ministrem Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Art. 16.

Inwalidzie przysługuje prawo do dodatku rodzinnego na żonę w wysokości 20% renty zasadniczej pobieranej przez inwalidę i prawo do dodatku na każde dziecko w wysokości 10% pobieranej kwoty renty zasadniczej i dodatku na żonę.

Dodatek rodzinny na dzieci nie może być przyznany na więcej niż czworo dzieci.

Inwalidzie nie przysługuje prawo do dodatku rodzinnego:

- a) na żonę, pobierającą uposażenie z instytucji państwowej, zaopatrzenie ze Skarbu Państwa lub z funduszy samorządowych,
- b) na żonę sądowo rozwiedzioną lub separowaną, o ile mąż nie jest orzeczeniem sądownym zobowiązany do jej utrzymania.

Do dzieci w rozumieniu niniejszego artykułu zalicza się dzieci ślubne i uprawnione, ludzie pasierby. Prawo do dodatku na dziecko przysługuje do ukończenia 18-go roku życia. Jeżeli dziecko uczęszcza do szkoły publicznej lub wskutek ułomności fizycznej, umysłowej albo nieuleczalnej choroby nie może zarabiać na swoje utrzymanie, prawo do dodatku przysługuje do ukończenia 24-go roku życia dziecka.

Dzieci i pasierbów, które weszły w związki małżeńskie lub które się same utrzymują, jako też dzieci i pasierbów, posiadających własne zaopatrzenie, nie uwzględnia się przy wymiarze dodatku rodzinnego.

Inwalidom, uprawnionym na mocy innej ustawy do pobierania ze Skarbu Państwa dodatków na rodzinę, przysługuje prawo wyboru dodatku dla nich korzystniejszego.

Dodatki z niniejszego artykułu wymierza się od renty zasadniczej, przysługującej inwalidzie według postanowień art. 17 niniejszej ustawy.

Art. 17.

Określone art. 11 kwoty renty zasadniczej przysługują inwalidzie, zamieszkałemu w jednej z miejscowości, zaliczonych do klasy A. Kwoty te obniża się zależnie od miejsca zamieszkania, a w szczególności w jednej z miejscowości, zaliczonych do klasy B, obniża się te kwoty o 12%, zaliczonych do klasy C, o 30%. Podział miejscowości na klasy zawiera załącznik, stanowiący integralną część niniejszego artykułu.

Rada Ministrów będzie mogła zaliczyć do klasy wyższej miejscowości (osady), położone w okręgach

podmiejskich miast powyżej 100.000 mieszkańców i osady fabryczne wielkiego przemysłu, oraz w okresach co najmniej dwuletnich poddawać rewizji zaliczenie miejscowości do klas, ustalonych w załączniku do niniejszego artykułu.

Zasada, określona w ust. 1 niniejszego artykułu, stosuje się do dodatku ciężkoposzkodowanych z tą zmianą, że obniżenie dodatku inwalidów z utratą zdolności zarobkowej powyżej 84% nie może przekroczyć normy dla klasy miejscowości B.

Za miarodajne do wymiaru uważa się ostatnie miejsce zamieszkania inwalidy w kraju przed rozpoczęciem służby wojskowej.

W stosunku do osób, które w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy miały prawo do zaopatrzenia z ustawy z dnia 18 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 195), miarodajne jest miejsce ich zamieszkania w dniu 1 stycznia 1932 r.

Wymiar, uskuteczniiony w myśl ust. 1, ulega zmianie w razie zmiany miejsca zamieszkania po upływie co najmniej 3 lat zamieszkiwania w nowej miejscowości, w wypadkach przesiedlenia się uprawnionego do miejscowości klasy wyższej z powodów, uzasadniających przesiedlenie.

Jeżeli inwalida nie ma miejsca stałego zamieszkania w kraju, przysługuje mu wymiar renty jak w miejscowości, zaliczonej do klasy C. Przez czas przebywania zagranicą z zezwoleniem Ministra Skarbu na korzystanie z renty przysługuje osobom uprawnionym wymiar renty według klasy A. Wymiar renty za pierwszy rok przebywania zagranicą uskutecznia się według klasy miejscowości zależnie od ostatniego miejsca zamieszkania przed wyjazdem z kraju.

Blizsze postanowienia co do ust. 6 niniejszego artykułu zawierać będzie rozporządzenie wykonawcze.

Art. 18.

Zapomoga pogrzebowa przysługuje osobom, pozostałym po zmarłych inwalidach, którzy byli uprawnieni do zaopatrzenia pieniężnego z niniejszej ustawy, względnie osobom, które poniosły koszty pogrzebu.

Zapomoga pogrzebowa równa się jednemu miesięcznej zasadniczej rencie zupełnego inwalidy w wymiarze, zależnym od miejsca śmierci zmarłego w myśl art. 17. O ile zapomoga przysługuje z tytułu innej ustawy, uprawnionemu służy prawo wyboru.

O ile koszty pogrzebu pokryte zostały ze środków publicznych, prawo do poboru zapomogi pogrzebowej upada.

Rozdział II.

Zaopatrzenie pieniężne wdów.

Art. 19.

Prawo do zaopatrzenia przysługuje wdowom po inwalidach, których utrata zdolności zarobkowej uprawniała przed śmiercią do zaopatrzenia pieniężnego, o ile związek małżeński został zawarty przed okaleczeniem lub chorobą, uprawniającą do renty, a tytuł do zaopatrzenia powstał po dniu 1 sierpnia

1914 r. Wdowom po inwalidach wojennych przysługuje prawo do zaopatrzenia w razie zawarcia ślubu po okaleczeniu lub po wystąpieniu choroby, uprawniającej do zaopatrzenia na mocy niniejszej ustawy, jeżeli związek małżeński trwał co najmniej jeden rok lub jeżeli małżeństwo było dietne. Prawo wdowy rozpoczyna się z chwilą śmierci męża. Renta wdowa wynosi 50% renty zasadniczej zmarłego męża (art. 17).

Wdowom po poległych i zmarłych oraz po zmarłych inwalidach, których śmierć pozostaje w przyczynowym związku ze służbą wojskową lub zaginionych (art. 32), przysługuje prawo do zaopatrzenia, o ile tytuł do zaopatrzenia powstał po 1 sierpnia 1914 r. Renta wdowa wynosi 50% renty zasadniczej, którąby przysługiwała pełnemu inwalidzie w ostatnim przed śmiercią miejscu zamieszkania męża, po którym pozostała wdowa, przyczem analogiczne zastosowanie znajduje art. 17.

Dla wymiaru renty według niniejszego artykułu jest miarodajna, o ile chodzi o wdowę po inwalidzie wojennym, renta inwalidy wojennego, o ile zaś chodzi o wdowę po inwalidzie wojskowym, renta inwalidy wojskowego.

Wymiar renty wdowiej, przewidziany w niniejszym artykule, następuje od renty zasadniczej i dodatku kwalifikacyjnego, obliczonego jednak od samej renty zasadniczej, jeżeli poległy lub zmarły mąż miał, w myśl postanowień niniejszej ustawy, prawo do takiego dodatku lub warunki do jego uzyskania, gdyby żył.

Prawo do renty, określonej w niniejszym artykule, przysługuje wdowom, mającym na wychowaniu co najmniej jedno dziecko własne w wieku poniżej lat 15 z małżeństwa po poległym, zmarłym (zaginionym), oraz tym wdowom, które wskutek stałego, stwierdzonego przez urzędowego lekarza, uszkodzenia zdrowia utraciły więcej niż 66 i 2/3% zdolności zarobkowej.

Wdowy, które ukończyły 50 rok życia, mają prawo do zaopatrzenia bez względu na istnienie okoliczności, określonych w poprzednim ustępie.

Ponadto prawo do renty wdowiej w wymiarze 30% służy:

- a) wdowom po osobach, wymienionych w art. 2 ust. 1 lit. a, b i d oraz w ust. 2 lit. a,
- b) wdowom po osobach, wymienionych w art. 2 ust. 1 lit. c i e, mającym na utrzymaniu przynajmniej jedno własne dziecko z małżeństwa po poległym lub zmarłym (zaginionym), pobierające zaopatrzenie na podstawie art. 22.

Wymiar renty wdowiej w przypadkach, wymienionych w ust. poprzednim pod lit. a i b następuje według zasad ust. 1, 2, 3 i 4 niniejszego artykułu.

Art. 20.

W razie zamążpójścia otrzymuje wdowa odprawę w wysokości trzechletniego zaopatrzenia pieniężnego i traci tem samem wszelkie prawa do zaopatrzenia z niniejszej ustawy.

O ile wdowa wyjdzie zamąż za obywatela innego państwa, przysługuje jej odprawa tylko w tym

wypadku, jeżeli odnośne państwo stosuje wzajemność do obywateli Państwa Polskiego.

Art. 21.

Zaopatrzenie nie przysługuje wdowie separowanej lub rozwiedzionej sądownie, o ile mąż nie był orzeczeniem sądowym zobowiązany do jej utrzymania.

Rozdział III.

Zaopatrzenie pieniężne sierot i rodziców i granica rent osób pozostałych.

Art. 22.

Sieroty po inwalidach, których utrata zdolności zarobkowej uprawniała do zaopatrzenia pieniężnego z niniejszej ustawy, otrzymują do chwili samodzielnego zarobkowania lub zawarcia związku małżeńskiego, najpóźniej jednak do ukończenia 18-go roku życia, rentę sierocą w wysokości 20% renty, którą pobierały ich ojciec przed śmiercią przy zastosowaniu przepisów art. 17.

Sieroty po poległych i zmarłych, których śmierć pozostaje w związku przyczynowym ze służbą wojskową, lub po zaginionych (art. 4) otrzymują do chwili samodzielnego zarobkowania lub zawarcia związku małżeńskiego z ograniczeniem, przewidzianem w art. 32, najpóźniej jednak do ukończenia 18 roku życia, rentę w wysokości 20% renty zasadniczej, którąby przysługiwała pełnemu inwalidzie wojennemu w ostatnim przed śmiercią miejscu zamieszkania zmarłego ojca, przyczem analogiczne zastosowanie znajduje art. 17.

Sieroty zupełne otrzymują w wypadkach, określonych w ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, rentę sierocą w wysokości 30% renty zasadniczej.

Jeżeli sierota wskutek ułomności fizycznej lub psychicznej, powstałej przed ukończeniem przez sierotę 18 roku życia, nie może zarabiać na swoje utrzymanie i nie posiada środków utrzymania, pobiera rentę przez cały czas tego stanu.

Jeżeli sierota uczęszcza do szkół publicznych lub kształci się zawodowo, otrzymuje rentę do czasu ukończenia szkoły lub wykształcenia, najwyżej jednak do ukończenia 24-go roku życia.

Do wymiaru rent sierocych mają analogiczne zastosowania postanowienia art. 19 ust. 3 i 4.

Art. 23.

Suma rent wdowiej i sierocych, wymierzonych w wypadkach, odpowiadających postanowieniom art. 19 ust. 1 i art. 22 ust. 1, nie może przekraczać renty zasadniczej wraz z dodatkiem rodzinnym na żonę, pobieranej przez zmarłego inwalidę.

Suma rent osób, pozostałych po poległym lub zaginionym (art. 4), w wypadkach, odpowiadających postanowieniom art. 19 ust. 2, art. 22 ust. 2 i po zmarłym w związku przyczynowym ze służbą wojskową, nie może przekraczać renty zasadniczej wraz z dodatkiem rodzinnym na żonę, która to renta przy-

sługiwałyby zupełnemu inwalidzie wojennemu, względnie wojskowemu w ostatnim miejscu zamieszkania poległego, zaginionego lub zmarłego przy analogicznym zastosowaniu art. 19 ust. 3 i art. 17.

Celem utrzymania granicy rent, wskazanej w ust. 1 i 2 niniejszego artykułu, przy przyznawaniu rent zachowana ma być kolejność osób według art. 3.

Art. 24.

Zupełne sieroty może Państwo umieścić w odpowiednich zakładach na wniosek opiekunów; na ten czas zawiesza się rentę.

Art. 25.

Rodzice (art. 3 ust. 1 lit. e i f) poległego i zmarłego, którego śmierć pozostaje w związku przyczynowym ze służbą wojskową lub zaginionego (art. 4), o ile są niezdolni do zarobkowania i nie posiadają niezbędnych środków utrzymania lub członków rodziny prawnie zobowiązanych i będących w stanie dostarczyć im środków utrzymania, otrzymują dla jednej osoby 20%, dla obojga 30% renty zasadniczej zupełnego inwalidy, według wymiaru zależnie od ostatniego miejsca ich zamieszkania przed rozpoczęciem służby wojskowej syna, przyczem analogiczne zastosowanie ma art. 17. Wymiar renty rodzicielskiej podwyższa się dla jednej osoby do 25%, dla obojga rodziców do 40% renty zasadniczej zupełnego inwalidy w wypadkach, w których rodzice, mając wszystkie warunki, przewidziane niniejszym artykułem, utracili w związku ze służbą wojskową więcej synów.

Rodzice inwalidy, którego śmierć nie pozostawała w związku przyczynowym ze służbą wojskową, mają prawo do renty, jeżeli zachodzą wymogi, określone w ustępie poprzednim, a zmarły syn miał w chwili śmierci prawo do zaopatrzenia pieniężnego. Podstawę wymiaru zaopatrzenia rodzicielskiego stanowi wówczas renta zasadnicza i dodatek kwalifikacyjny, obliczony od tej renty, jakie przysługiwały synowi w chwili śmierci.

Osobę, która utraciła więcej niż 2/3 zdolności zarobkowej, matkę, która ukończyła 50-ty i oca, który ukończył 60-ty rok życia, uważa się za niezdolnych do zarobkowania w rozumieniu niniejszego artykułu.

TYTUŁ IV.

Postanowienia wspólne dla zaopatrzeń pieniężnych.

Rozdział I.

Terminy wypłaty.

Art. 26.

Renty, przyznane na mocy niniejszej ustawy, wypłaca się miesięcznie z góry.

Rozdział II.

Zajęcie renty, termin zgłoszenia roszczeń, zgaśnięcie prawa do renty i zawieszenie renty.

Art. 27.

Zaopatrzenia pieniężne z niniejszej ustawy wolne są od wszelkich podatków państwowych i samorządowych i podlegają zapowiedzeniu i zajęciu sądowemu lub administracyjnemu wyłącznie na podstawie postanowień niniejszego artykułu. Przepisy art. 574 i 575 Kodeksu Postępowania Cywilnego (Dz. U. R. P. z 1932 r. Nr. 112, poz. 934) nie będą stosowane.

Zapowiedzenie i zajęcie renty z dodatkami, z wyjątkiem dodatku ciężkoposzkodowanych i pielęgnacyjnego, jest dopuszczalne celem ściągnięcia lub zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych oraz pożyczek, udzielonych inwalidzie z funduszy publicznych, na ten cel przeznaczonych oraz kosztów postępowania, przewidzianych w art. 7 ust. 1 i 2.

Dopuszczalne jest również potrącenie z renty z dodatkami, z wyjątkiem dodatku ciężkoposzkodowanych i pielęgnacyjnego, kwot renty i dodatków, pobranych nieprawnie lub w nienależnej wysokości. Zapowiedzenia, zajęcia i potrącenia w tych wypadkach nie mogą przekroczyć 30% łącznej sumy renty z dodatkami, ulegającymi zajęciu, zapowiedzeniu i potrąceniu.

W razie zbiegu wierzytelności zaspokojenie następuje bez względu na czas powstania wierzytelności w następującym porządku:

- 1) roszczenia alimentacyjne do wysokości 15% sumy renty z dodatkami,
- 2) roszczenia Skarbu Państwa z tytułu nieprawnie lub w nienależnej wysokości pobranej renty i dodatków,
- 3) roszczenia z pożyczek, udzielonych z funduszy publicznych i pozostałe roszczenia alimentacyjne.

O porządku zaspokojenia roszczeń, mających to samo pierwszeństwo, decyduje termin doręczenia urzędowi, przekazującemu rentę, orzeczenia sądowego lub administracyjnego.

Renty i dodatki, pobrane nienależnie wskutek podania przez osoby, do tego zobowiązane, nieprawdźliwych danych lub też świadomego zamilczenia przez te osoby okoliczności, powodujących zawieszenie lub zmniejszenie zaopatrzenia, ulegają aż do zupełnego ich umorzenia potrąceniu z przypadających do wypłaty rent do wysokości 50% łącznej sumy renty z dodatkami.

Procentowe ograniczenia, wprowadzone w ust. 2 i 5 niniejszego artykułu, nie mają zastosowania do nienależnie pobranych kwot renty i dodatków, jeżeli wypłata nastąpiła wskutek zawnionego działania lub zaniechania osób, wymienionych w poprzednim ustępie, stwierdzonego wyrokiem karno-sądowym.

Zapowiedzenia i zajęcia z tytułu roszczeń alimentacyjnych pozostają ważne i w tych wypadkach do wysokości 15% sumy renty z dodatkami.

Art. 28.

Urzędy gminne, względnie magistraty, o ile zostaną wezwane przez właściwe władze do stwierdzenia okoliczności, służących za podstawę orzeczenia, dotyczącego zaopatrzenia (np. ilość członków rodziny, posiadanie majątku nieruchomości, miejsce zamieszkania i t. p.) odpowiedzialne są solidarnie z osobami, które zaopatrzenie nieprawnie pobrały, za straty Skarbu Państwa, spowodowane zaniedbaniem urzędu gminnego, względnie magistratu, który świadomie lub wskutek przeprowadzenia oczywiście niedbałych dochodzeń poświadczyl okoliczności niezgodne z rzeczywistością. Gminie przysługuje prawo regresu do swych organów, względnie funkcjonariuszów, którzy stali się winnymi powyższego uchybienia, a to niezależnie od ich odpowiedzialności karnej lub dyscyplinarnej.

O powyższej odpowiedzialności gmin orzekają właściwe władze nadzorcze na wniosek władzy przyznającej zaopatrzenia z niniejszej ustawy.

Art. 29.

Roszczenia do zaopatrzenia z niniejszej ustawy muszą być zgłoszone pod rygorem utraty prawa:

1) przez inwalidów w ciągu jednego roku po rozwiązaniu stosunku czynnej służby wojskowej, w czasie której powstało lub uległo pogorszeniu uszkodzenie zdrowia, stanowiące podstawę roszczeń;

2) przez członków organizacji Przystosobienia Wojskowego w ciągu jednego roku od daty wypadku, który spowodował uszkodzenie zdrowia;

3) przez osoby, pozostałe po inwalidach, po poległych oraz po zmarłych w związku przyczynowym ze służbą wojskową przed upływem roku od dnia śmierci zmarłego, względnie poległego;

4) przez osoby, pozostałe po zaginionych bez własnej winy na terenie i w czasie działań wojennych (art. 4 i 6) przed upływem roku od daty zawarcia pokoju lub faktycznego zakończenia działań wojennych, podczas których nastąpiło zaginięcie. Za dopełnienie obowiązku zgłoszenia roszczeń uważa się wniesienie do właściwej władzy podania o uznanie danej osoby za zaginioną.

Roszczenie do zaopatrzenia po poległych i zmarłych w związku przyczynowym ze służbą wojskową, których śmierć nie może być wykazaną formainą metryką śmierci, lecz orzeczeniem sądownym o zaszłej śmierci (o uznaniu za zmarłego), zgłoszone być musi najpóźniej do jednego roku po upływie czasokresu, którego zachowanie, zgodnie z przepisami prawa cywilnego, stanowi ustawowy warunek domniemania zaszłej śmierci. Bieg i upływ terminów do zgłaszania roszczenia, zakreślonych w ust. 1 p. 3 i w ust. 2 niniejszego artykułu następuje bez względu na datę uzyskania dowodu śmierci.

Zaopatrzenie pieniężne w wypadkach, wymienionych w ust. 1 p. 1, 2 i 3 niniejszego artykułu, należy się od pierwszego dnia miesiąca po zgłoszeniu roszczenia. Termin początkowy uprawnienia do zaopatrzenia w przypadkach, wymienionych w p. 4, regulują postanowienia art. 32.

W wypadkach, przewidzianych w ust. 2 niniejszego artykułu:

- a) jeżeli odnośne orzeczenie sądu przedstawiono władzy, przyznającej zaopatrzenie przed upływem roku od daty orzeczenia sądowego o zaszłej śmierci (o uznaniu za zmarłego), należy się zaopatrzenie pieniężne od pierwszego dnia miesiąca po dacie orzeczenia sądowego,
- b) jeżeli odnośne orzeczenie sądu o zaszłej śmierci (o uznaniu za zmarłego) przedstawiono władzy, przyznającej zaopatrzenie, po upływie roku od daty orzeczenia sądowego, należy się zaopatrzenie pieniężne od pierwszego dnia miesiąca po przedstawieniu orzeczenia sądu urzędowi, przyznającemu zaopatrzenie.

Art. 30.

Prawo do zaopatrzenia z niniejszej ustawy gaśnie:

- 1) w razie śmierci osoby uprawnionej,
- 2) gdy osoba, uprawniona do zaopatrzenia, została skazana prawomocnym wyrokiem sądowym, orzekającym utratę praw publicznych.

Zgaśnięcie prawa do zaopatrzenia następuje, o ile czyn karygodny popełniony był:

- a) przez inwalidę — po doznaniu uszkodzenia zdrowia, uzasadniającego roszczenie do zaopatrzenia,
- b) przez pozostałego po inwalidzie, po poległym lub po zmarłym w związku przyczynowym ze służbą wojskową — po śmierci inwalidy, poległego lub zmarłego w związku przyczynowym ze służbą wojskową,
- c) przez pozostałego po osobie, uznanej za zaginioną bez własnej winy na terenie i w czasie działań wojennych (art. 4), — po zawarciu pokoju lub po faktycznym zakończeniu działań wojennych.

W wypadku zgaśnięcia prawa do zaopatrzenia z powodów, przewidzianych w ust. 1 pkt. 2 niniejszego artykułu, żona i dzieci, o ile nie są współwinnymi popełnionego przestępstwa i nie mają środków utrzymania, mogą otrzymać zaopatrzenie wdowie, względnie sierocie (art. 19 ust. 1, art. 22 ust. 1 i art. 23 ust. 1).

W wypadkach, przewidzianych w ust. 1 pkt. 2 niniejszego artykułu, inwalida nie traci prawa leczenia i protezowania.

Art. 31.

Minister Skarbu może przywrócić rentę inwalidzie wojennemu, jeżeli prawo do jej pobierania zgąsło na podstawie postanowień ustaw karnych byłych państw zaborczych z powodu wyroków sądowych, wydanych na skutek przestępstw, popełnionych przed dniem 15 października 1927 r., o ile postanowienia artykułu poprzedniego, przy uwzględnieniu rodzaju przestępstwa i kary, nie przewidywałyby w danym wypadku zgaśnięcia renty.

Art. 32.

Uprawnienie do zaopatrzenia tymczasowego pozostałych po zaginionym bez własnej winy na terenie i w czasie działań wojennych (art. 4) rozpoczyna się od daty wydania orzeczenia odnośnej władzy o uznaniu za zaginionego, natomiast gaśnie:

- a) jeżeli zaginiony odnajdzie się,
- b) po upływie 3 lat od wydania orzeczenia o uznaniu za zaginionego, jeżeli w ciągu tego czasu nie przedłożono metryki jego śmierci, względnie nie uzyskano orzeczenia sądowego, uznającego zaginionego za zmarłego. Dostarczenie tych dowodów później nie uprawnia do zaopatrzenia za czas od ustania zaopatrzenia tymczasowego do chwili złożenia dowodów właściwej władzy.

Art. 33.

Prawo do pobierania renty i dodatków zawieszają się:

- a) w razie przebywania poza granicami państwa bez zezwolenia Ministra Skarbu na korzystanie z renty zagranicą dłużej niż rok — na czas takiego pobytu zagranicą;
- b) w razie utraty obywatelstwa polskiego do chwili ponownego uzyskania tego obywatelstwa; na ten czas ulegają zawieszeniu również wszystkie inne uprawnienia z niniejszej ustawy;
- c) o ile uprawniony na mocy prawomocnego wyroku sądowego odbywa karę pozbawienia wolności;
- d) inwalidom z ogólną utratą zdolności zarobkowej poniżej 45% oraz osobom, otrzymującym zaopatrzenie pieniężne według art. 19 i 22 niniejszej ustawy, właścicielom stałych warsztatów pracy na roli; za stały warsztat pracy na roli uważać należy, bez względu na sposób zagospodarowania i położenie, gospodarstwa o powierzchni co najmniej 5 ha użytkowej ziemi I-ej lub II-ej klasy, 6 ha III-ej klasy, 8 ha IV-ej klasy. Bliższe postanowienia co do zakwalifikowania gospodarstw, obejmujących ziemię, zaliczoną do kilku różnych klas z uwzględnieniem norm, wyżej podanych, oraz gospodarstw, obejmujących ziemię zaliczoną do dalszych klas, jak również co do zakwalifikowania gospodarstw o specjalnym charakterze ze względu na sposób zagospodarowania (warzywnictwo, sadownictwo i t. p.) i położenie, będzie zawierało rozporządzenie wykonawcze. Przepis ten nie dotyczy inwalidów (wdów po nich i sierot), posiadających gospodarstwa rolne na mocy przepisów o nadaniu ziemi żołnierzom Wojska Polskiego lub z mocy ustawy z dnia 28 grudnia 1925 r. (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 1, poz. 1);
- e) jeżeli dochód z jakichkolwiek źródeł, z wyłączeniem zaopatrzenia z niniejszej ustawy, przewyższa u osób, nie utrzymujących ro-

dziny, podwójną kwotę renty zasadniczej zupełnego inwalidy wojennego, a u utrzymujących rodzinę podwójną kwotę renty zasadniczej zupełnego inwalidy wojennego wraz z dodatkiem na żonę — w wymiarze zależnym od miejsca zamieszkania uprawnionego (art. 17).

Postanowienia ust. 1 lit. d i e niniejszego artykułu nie mają zastosowania do osób, otrzymujących zaopatrzenie pieniężne poza granicami państwa.

W przypadkach, wymienionych w ust. 1 lit. d i e niniejszego artykułu, przeniesienie po dniu 1 stycznia 1932 r. prawa własności warsztatu pracy, majątku nieruchomego lub przedsiębiorstwa, stanowiących źródło dochodu, na rzecz żony, rodziców, dzieci lub rodzeństwa nie ma wpływu na stosowanie postanowień ust. 1 lit. d i e niniejszego artykułu.

W wypadkach, przewidzianych pod lit. e, nie podlega zawieszeniu dodatek ciężkoposzkodowanych i pielęgnacyjny; również nie podlega zawieszeniu renta wraz z przysługującymi dodatkami inwalidów o utracie ogólnej zdolności zarobkowej powyżej 84%, oraz inwalidów ociemniałych.

Rozdział III.

Pobieranie różnych zaopatrzeń i kapitalizacja rent.

Art. 34.

O ile inwalidzie, względnie pozostałym, przysługujące prawo do zaopatrzenia pieniężnego na zasadzie innej ustawy o zaopatrzeniu z funduszków państwowych z innego tytułu, jest dopuszczalne pobieranie obu zaopatrzeń ze Skarbu Państwa, lecz tylko do łącznej wysokości zasadniczej renty zupełnego inwalidy (art. 17).

W wypadkach, zasługujących na szczególne uwzględnienie, Minister Skarbu może udzielić zezwolenia na pobieranie zaopatrzeń w łącznej sumie, przekraczającej normę, przewidzianą w ust. 1.

Ograniczenia, przewidziane w niniejszym artykule, nie mają zastosowania do praw nabytych lub w przyszłości nabyć się mających na zasadzie ustaw o ubezpieczeniach społecznych.

Art. 35.

Zasadnicza renta inwalidy, przysługująca mu według stopnia utraty zdolności zarobkowej, oraz dodatek rodzinny i kwalifikacyjny, o ile mu przysługują, może ulec skapitalizowaniu w celu umożliwienia pobierającym rentę nabycia lub uruchomienia warsztatu na roli, w przemyśle, handlu lub rzemiośle, oraz w celu kształcenia się lub dokształcania, o ile:

1) osoba, pobierająca rentę, jest pełnoletnią i nie przekroczyła 55 roku życia;

2) istnieje gwarancja celowego użycia skapitalizowanej renty, zgodnie z zamierzeniami wnioskodawcy.

Mimo skapitalizowania renty inwalida zachowuje prawo do dodatków ciężkoposzkodowanych i pielęgnacyjnego oraz do leczenia i protezowania.

Zaopatrzenie pozostałych nie może ulec skapitalizowaniu.

Art. 36.

W razie skapitalizowania wypłaca się inwalidzie sumę, którą otrzymuje się, mnożąc 6-cio miesięczną kwotę renty zasadniczej i dodatków, wymienionych w art. 35, w wymiarze, przysługującym inwalidzie, przez mnożnik, zmieniający się stosownie do wieku; i tak dla inwalidy, który ukończył:

lat 21	mnożnik wynosi	18%
" 22	" "	18½
" 23	" "	18½
" 24	" "	18
" 25	" "	17½
" 26	" "	17½
" 27	" "	17½
" 28	" "	17
" 29	" "	16½
" 30	" "	16½
" 31	" "	16½
" 32	" "	16
" 33	" "	15½
" 34	" "	15½
" 35	" "	15½
" 36	" "	15
" 37	" "	14½
" 38	" "	14½
" 39	" "	14½
" 40	" "	14
" 41	" "	13½
" 42	" "	13½
" 43	" "	13½
" 44	" "	13
" 45	" "	12½
" 46	" "	12½
" 47	" "	12½
" 48	" "	12
" 49	" "	11½
" 50	" "	11
" 51	" "	10½
" 52	" "	10
" 53	" "	9½
" 54	" "	9
" 55	" "	8½.

Inwalida, który nie uzyskał skapitalizowania renty, może otrzymać zaliczkę na rentę do wysokości dwuletniej kwoty należnej renty z dodatkami, w art. 35 ust. 1 wymienionemi, z kredytu, przeznaczonego na ten cel w budżecie państwowym, tracąc prawo do renty i dodatków, wypłaconych tytułem zaliczki na okres czasu, za który otrzymał zaliczkę.

Osoby, pozostałe po inwalidzie, który uzyskał skapitalizowanie renty, tracą prawo do zaopatrzenia pieniężnego.

Szczegółowe przepisy w tym przedmiocie wyda Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 37.

Władza państwowa może zabezpieczyć użycie wypłaconej sumy na cele, w art. 35 wyszczególnione, sposobem wypłacania, zahipotekowaniem i zastrze-

żeniem sobie prawa kontroli nad obrotem własnością, nabytą dzięki skapitalizowaniu renty.

Art. 38.

Renta, w myśl art. 35 i 36 skapitalizowana, nie podlega zajęciu prawnemu. Czynności sądowe, połączone ze skapitalizowaniem, nie podlegają opłatom stemplowym.

Art. 39.

Inwalidzi, którzy uzyskali rentę skapitalizowaną, oraz ich rodziny, względnie pozostali (art. 3) tracą prawo do zaopatrzenia pieniężnego, nie tracą zaś prawa do innych świadczeń, przewidzianych w niniejszej ustawie.

Osoby, które na podstawie ustaw b. państw zaborczych uzyskały skapitalizowanie części renty, przypadającej im na podstawie tamtejszych ustaw, otrzymują rentę inwalidzką według niniejszej ustawy, zmniejszoną o część skapitalizowaną.

Inwalidom wojennym, których utrata zdolności do zarobkowania wynosi co najmniej 45%, a którzy uzyskali skapitalizowanie części renty przypadającej im na podstawie ustaw b. państw zaborczych w okresie dewaluacji marki niemieckiej, Minister Skarbu może przyznać rentę z niniejszej ustawy niezmniejszoną o część skapitalizowaną.

TYTUŁ V.

Leczenie, dostarczanie aparatów ortopedycznych i środków pomocniczych, szkolenie i zatrudnienie inwalidów.

Art. 40.

Inwalida ma prawo do korzystania na koszt państwa z pomocy lekarskiej, środków i zakładów leczniczych, o ile stwierdzonem zostanie, że choroba jego znajduje się w związku przyczynowym z odbytą służbą wojskową.

Przez czas pobytu w zakładzie leczniczym inwalida, o ile ma prawo do renty, otrzymuje 5% renty zasadniczej zupełnego inwalidy w wymiarze według miejscowości klasy A (art. 17).

Żona i dzieci inwalidy, znajdującego się w zakładzie leczniczym, otrzymują zaopatrzenie w myśl zasad art. 19 ust. 1 i 3 i art. 22 ust. 1 w wymiarze 30% (dla żony) i 20% (dla dziecka).

Art. 41.

Prawo do korzystania na koszt państwa z pomocy lekarskiej, środków i zakładów leczniczych mają również inwalidzi poniżej 15% utraty zdolności zarobkowej, o ile udowodnią, że choroba, wymagająca leczenia, jest w związku z odbytą służbą wojskową.

Art. 42.

Kasy Chorych, oparte na ustawodawstwie o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choro-

by, są zobowiązane do udzielania inwalidom świadczeń, przewidzianych w art. 40 i 41 niniejszej ustawy, o ile zostaną do tego powołane przez Ministra Opieki Społecznej.

Świadczeń tych będą udzielały Kasy Chorych bez względu na to, czy inwalidzi są ich członkami, w rozmiarze, przewidzianym statutowo dla ich członków, z tem jednakże, że granice okresu świadczeń, udzielanych w chorobie członkom Kas Chorych, nie mają zastosowania do inwalidów, gdy chodzi o choroby, będące w związku przyczynowym ze służbą wojskową.

Koszty świadczeń powyższych, udzielanych przez Kasy Chorych, jak również koszty administracyjne, z udzielaniem tych świadczeń związane, pokrywa w całości Skarb Państwa, przyczem zwrot świadczeń przez Skarb Państwa może być całkowicie lub częściowo ustalony w postaci ryczałtu, którego wysokość określi każdorazowo Minister Opieki Społecznej.

Na odnośne wydatki Kasy Chorych będą otrzymywały zaliczki w wysokości kosztów, przewidywanych w danym okresie, związanych z udzielaniem świadczeń, wymienionych powyżej.

Terminy udzielania zaliczek i rozrachunków ze Skarbem Państwa oraz sposób tych rozrachunków i rozstrzyganie sporów, na tem tle wynikłych, określi rozporządzenie, które wyda Minister Opieki Społecznej. Postępowanie właściwych urzędów państwowych i Kas Chorych przy udzielaniu świadczeń w chorobie oraz prawa i obowiązki inwalidów w stosunku do tychże urzędów i kas, procedurę przy uznawaniu danej choroby za objętą postanowieniami art. 40 i 41 niniejszej ustawy, dla celów rozrachunków Kas Chorych ze Skarbem Państwa, przy zapewnieniu przyczem właściwego udziału zainteresowanych Kas Chorych, sposób rozstrzygania sporów, mogących stać wynikiem, oraz sporów inwalidów z Kasami Chorych z tytułu powyższych świadczeń, jako też szczegółowe przepisy w sprawie wykonania postanowień niniejszego artykułu ustali w drodze rozporządzenia Minister Opieki Społecznej.

W razie potrzeby może Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych i Ministrem Skarbu powołać w miejsce Kas Chorych — związki komunalne do udzielania za zwrotem kosztów niektórych świadczeń w chorobie, przewidzianych niniejszą ustawą.

Art. 43.

Inwalida, z ogólną utratą zdolności zarobkowej powyżej 84% ma prawo do leczenia na koszt Państwa we wszystkich wypadkach chorobowych, bez względu na przyczynowy związek ze służbą wojskową, oraz przysługuje mu prawo ubezpieczenia członków rodziny w Kasach Chorych na własny koszt za opłatą, której wysokość ustali Minister Opieki Społecznej.

Art. 44.

Za zgodą odpowiedniej władzy inwalida może na koszt Państwa udać się do specjalnych uzdrowisk

lub zdrojowisk, względnie może się poddać specjalnym zabiegom chirurgicznym i ortopedycznym, o ile przez to stan kalectwa lub zdrowia mógłby ulec poprawie, albo jego zdolność zarobkowa mogłaby się podnieść.

Art. 45.

O ile inwalida nie zgadza się na zabiegi lecznicze, które w myśl decyzji komisji rewizyjno-lekarskiej lub inwalidzkiej komisji odwoławczej mogą zapobiec pogorszeniu się kalectwa lub choroby oraz obniżeniu stopnia zdolności do zarobkowania, nie ma prawa do renty wyższej, do którejby go uprawniało to pogorszenie, gdyby nie zostało spowodowane zaniedbaniem leczenia z winy samego inwalidy.

W wypadku konieczności ciężkich zabiegów chirurgicznych inwalida mimo odmowy zgody nie traci prawa do renty wyższej.

Art. 46.

Po dokonaniu zabiegów leczniczych, wymienionych w art. 44, odpowiednia władza stwierdza ponownie stopień utraty zdolności zarobkowej danego inwalidy.

W tych wypadkach ponowne stwierdzenie stopnia utraty zdolności zarobkowej następuje w trybie art. 6 niniejszej ustawy.

Art. 47.

Inwalidzi otrzymują na koszt Państwa aparaty ortopedyczne w potrzebnej ilości, umożliwiające im wykonywanie zawodu, a także służące dla celów kosmetycznych przy kalectwach, rzucających się w oczy.

Dostarczanie aparatów, wymienionych powyżej, jest dokonywane przez wykonawcę świadczeń w chorobie, którego przewiduje art. 42.

Art. 48.

Aparat ortopedyczny winien służyć inwalidzie na pewien okres czasu, bliżej rozporządzeniem określony.

Ponowne zaopatrzenie inwalidy w takiż aparat ortopedyczny przed upływem tego czasu dopuszczalne jest tylko wtedy, gdy stwierdzono, że zniszczenie nie zostało spowodowane przez złą wolę lub zaniedbanie inwalidy.

Art. 49.

Naprawa aparatów ortopedycznych odbywa się na koszt Państwa. Zwrot kosztów naprawy aparatów ortopedycznych, jako też kosztów sporządzenia nowych aparatów w zakładach prywatnych jest dozwolony, o ile uzyskano uprzednio zezwolenie na to właściwej władzy.

Suma, podlegająca zwrotowi, nie może przekraczać cen maksymalnych, ustalonych dla takichże aparatów i ich naprawy w wytwórniach i zakładach państwowych.

Art. 50.

Ociemniali inwalidzi otrzymują po przejściu kursu szkolenia narzędzia pracy, potrzebne do wykonywania dostępnych im zawodów, środki pomocnicze, specjalnie szkolone psy przewodniki oraz dodatek na utrzymanie psa, w wysokości 25 zł miesięcznie.

Inwalida ma prawo do powyższego dodatku niezależnie od tego, czy psa posiada. W razie zawinionej utraty psa przewodnika inwalida traci prawo do ponownego przyznania psa jak również do dodatku na jego utrzymanie.

Art. 51.

Państwo może sobie zastrzec prawo własności co do kosztownych aparatów, narzędzi i psa.

Art. 52.

Inwalidzi mają prawo do bezpłatnej nauki w odpowiednich zakładach celem podniesienia lub odzyskania dawniejszej zdolności do pracy.

O zawodzie, do którego ma być przygotowany i wyszkolony inwalida, rozstrzyga jego zdolność fizyczna i wykształcenie, przyczem jednak winny być uwzględnione w miarę możliwości uzasadnione jego życzenia.

Inwalidzie, uchylającemu się bez uzasadnionej przyczyny od szkolenia lub zaniedbującemu je, może być zmniejszona renta o 1/4.

Szkolenie i przygotowywanie do zawodów na koszt Państwa w myśl tego artykułu nie może trwać dłużej niż 2 lata, w wyjątkowych wypadkach do 3-ich lat.

O ile inwalida otrzymuje mieszkanie i utrzymanie w danym zakładzie, stosuje się zasady, w art. 40 ust. 2 i 3 niniejszej ustawy określone.

Art. 53.

Inwalidzi ciężkoposzkodowani, pozbawieni pomocy i opieki osób drugich z utratą zdolności zarobkowej, uprawniająca do zaopatrzenia pieniężnego (art. 10), mogą być umieszczani na stałe lub czasowo w „Domu Inwalidów” we Lwowie lub w innych zakładach opiekuńczych. Minister Opieki Społecznej może zezwolić w przypadkach, zasługujących na uwzględnienie, na przyjęcie do „Domu Inwalidów” lub do zakładów opiekuńczych inwalidów, nie odpowiadających poprzednio podanym warunkom.

Umieszczenie inwalidy w zakładzie opiekuńczym może nastąpić z urzędu:

- a) w razie stwierdzenia choroby umysłowej,
- b) w razie naznaczenia przez powołane władze kuratora i niewykonania przez kuratora przyjętych obowiązków.

W czasie pobytu w zakładzie opiekuńczym otrzymuje inwalida 25% renty zasadniczej, przysługującej danemu inwalidzie, zaś na czas pobytu w zakładzie opiekuńczym ulegają zawieszeniu:

- a) dodatek ciężkoposzkodowanych,
- b) dodatek pielęgnacyjny.

Rodzina inwalidy, przebywającego w zakładzie opiekuńczym, otrzymuje zaopatrzenie w myśl zasad art. 40 ust. 3.

Art. 54.

Inwalidzi, odbywający podróże w sprawach, tyjących się zaopatrzenia, mają prawo do zwrotu kosztów podróży i kosztów utrzymania w czasie trwania podróży, z wyjątkiem wypadków, kiedy podróż odbywa inwalida bez wezwania ze strony odnośnej władzy lub w sprawach odwoławczych, o ile te zostaną odmownie załatwione.

Wysokość ryczałtu za podróże i utrzymanie określi Minister Opieki Społecznej w porozumieniu z Ministrem Skarbu.

Art. 55.

Bezrolni i małorolni inwalidzi wojenni, będący z zawodu rolnikami lub obeznani z uprawą roli, mają prawo do otrzymania od Państwa gospodarstwa rolnego w myśl ustaw z dnia 17 grudnia 1920 r. (Dz. U. R. P. z 1921 r. Nr. 4, poz. 18) i z dnia 28 grudnia 1925 r. (Dz. U. R. P. z 1926 r. Nr. 1, poz. 1) i prawo pierwszeństwa. Koszty utworzenia osady inwalidzkiej pokrywa się ze skapitalizowanego zaopatrzenia inwalidy w myśl art. 35 — 39 niniejszej ustawy.

Art. 56.

Spółki inwalidów wojennych, zakładające przedsiębiorstwa przemysłowe i handlowe, mogą korzystać przed innymi z istniejących udogodnień.

Art. 57.

Inwalidzi wojenni mają przy równych kwalifikacjach pierwszeństwo przy obsadzaniu urzędów państwowych i nadawaniu zezwoleń na sprzedaż wyrobów monopolowych, biletów loteryjnych, na prowadzenie gospód, księgarni kolejowych i t. p.

Pierwszeństwo takie przysługuje także pozostałym wdowom po inwalidach wojennych, po poległych i zmarłych (art. 1), nie mającym dostatecznych środków do życia.

Art. 58.

Inwalidzi wojenni przy równych kwalifikacjach mają pierwszeństwo także przy obsadzaniu posad w urzędach, przedsiębiorstwach i zakładach państwowych lub samorządowych, oraz prywatnych, przez Państwo subwencjonowanych i koncesjonowanych.

Art. 59.

Pracodawcy w rolnictwie, przemyśle, handlu i komunikacji obowiązani są zatrudnić na każde 50 robotników i pracowników jednego inwalidę, na ka-

zde 100 — trzech inwalidów od 15% do 65% ogólnej utraty zdolności zarobkowej.

Obowiązkowi, przewidzianemu w ustępie poprzednim, podlegają również pracodawcy, prowadzący roboty sezonowe: budowlane, ziemne, brukarskie, drogowe, kolejowe, wodne (budowlane, regulacyjne) oraz meljoracyjne.

Rozporządzenie Rady Ministrów określi warunki i szczegółowe przepisy co do zastosowania zasady, wynikającej z ust. 1 niniejszego artykułu, do przedsiębiorstw państwowych.

Art. 59a.

Pracodawca może rozwiązać umowę o pracę z inwalidą, zatrudnionym w myśl poprzedniego artykułu, z winy inwalidy tylko w przypadkach, przewidzianych w art. 32 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 323) oraz w art. 18 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 marca 1928 r. o umowie o pracę robotników (Dz. U. R. P. Nr. 35, poz. 324).

Art. 60.

Pracodawcy winni przekroczenia przepisu, zawartego w art. 59, lub rozporządzeń, na jego podstawie wydanych, karani będą w drodze administracyjnej aresztem do 6-ciu tygodni albo grzywną od 200 do 2.000 zł.

TYTUŁ VI.

Postanowienia przejściowe i końcowe.

Art. 61.

Osoby, uprawnione do zaopatrzenia pieniężnego z ustawy z dnia 18 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 195) w brzmieniu ostatnio obowiązującym, o ile odpowiadają warunkom do zaopatrzenia na zasadzie niniejszej ustawy, będą otrzymywały to zaopatrzenie bez obowiązku zgłaszania ponownie roszczeń do zaopatrzenia, z wyjątkiem zgłoszenia do dodatku kwalifikacyjnego.

Prawo do pobierania tego dodatku rozpocznie się, o ile chodzi o dodatek, przewidziany w punktach 1 i 3 ust. 2, oraz w punktach 1 i 3 ust. 3 art. 15, od pierwszego dnia miesiąca po dostarczeniu właściwej władzy dowodów uprawnienia, jednak nie wcześniej niż od dnia 1 stycznia 1933 r.

Art. 62.

Zgłoszenia, dokonane przy rejestracji, zarządzanej na zasadzie rozporządzenia Prezydenta Ministrów i Ministra Spraw Zagranicznych w porozumieniu z Ministrem Spraw Wojskowych, Ministrem Spraw Wewnętrznych i Prezesem Głównego Urzędu Likwidacyjnego z dnia 25 listopada 1920 r. w przedmiocie rejestracji należności, przypadających Rzeczypospolitej od Niemiec z tytułu emerytur i za-

pomóg dla wojskowych ofiar wojny z b. armji rosyjskiej oraz osób, które były przez tych wojskowych utrzymywane (Monitor Polski Nr 271 z 1920 r.), nie były zgłoszeniami, wymaganiami do uzyskania zaopatrzenia pieniężnego, ani na podstawie przepisów obowiązujących przed wejściem w życie niniejszej ustawy, ani na zasadzie niniejszej ustawy.

Art. 63.

Wdowy i sieroty po inwalidach, wymienionych w art. 1 lit. c, które pobierały już ze Skarbu Państwa Polskiego zaopatrzenie w dniu 1 maja 1921 r., na podstawie innych przepisów prawnych, dotychczas obowiązujących, które nie posiadają warunku, dotyczącego trwania związku małżeńskiego co najmniej jeden rok (art. 19 ust. 1), będą nadal korzystały z zaopatrzenia, jednakowoż według postanowień niniejszej ustawy.

Osoby, które przed wejściem w życie niniejszej ustawy nie zgłosiły roszczeń do zaopatrzenia w terminach, określonych w art. 24 ustawy z dnia 18 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 195) i w art. 1 ustawy z dnia 7 marca 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 229), oraz pozostali po osobach zaginionych w związku ze służbą wojskową, pełnioną przed dniem 19 marca 1921 r. (art. 4), którzy nie wniesli do dnia 31 grudnia 1930 r. do władzy, powołanej do orzekania o zaginięciu bez własnej winy na terenie i w czasie działań wojennych, podania o uznanie danej osoby za zaginioną, nie mają prawa do zaopatrzenia ani według ustawy z dnia 18 marca 1921 r., ani według niniejszej ustawy.

Dla oceny skuteczności roszczeń, zgłoszonych przez osoby pozostałe, obojętne jest, czy śmierć poległego lub zmarłego wykazana została formalną metryką śmierci, czy też orzeczeniem sądownym o zaszczytnej śmierci (o uznaniu za zmarłego), jak również, czy uzyskanie przez pozostałych któregośkolwiek z tych dokumentów nastąpiło przed upływem, czy też po upływie terminów, wyszczególnionych w ustępie poprzednim.

Do ustalenia terminu, od którego przysługuje zaopatrzenie pieniężne na zasadzie przepisów ustawy z dnia 18 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 195), o ile to ustalenie (prawomocne, względnie ostateczne) nie nastąpiło do chwili wejścia w życie niniejszej ustawy, mają zastosowanie postanowienia art. 29 niniejszej ustawy.

Art. 65.

Inwalidzi, którym prawo do zaopatrzenia pieniężnego przysługiwało już w chwili wejścia w życie niniejszej ustawy z powodu utraty co najmniej 15% zdolności zarobkowej w związku ze służbą wojskową, będą otrzymywali zaopatrzenie na zasadach niniejszej ustawy, chociaż nie odpowiadają warunkom, określonym w art. 10 pkt. 2 i 3. Inwalidom, którzy uzyskali skapitalizowanie renty przed wejściem w życie niniejszej ustawy i wskutek tego nie mają pra-

wa do zaopatrzenia pieniężnego z niniejszej ustawy, jeżeli ich utrata zdolności zarobkowej wynosi co najmniej 45%, Minister Skarbu w wypadkach, zasługujących na uwzględnienie, może przyznać dodatek ciężkoposzkodowanych i pielęgnacyjny.

Art. 66.

Upoważnia się Ministra Skarbu do umorzenia należności Skarbu Państwa:

1) z tytułu nadpłaconych kwot zaopatrzeń pieniężnych z ustawy z dnia 18 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 195) w okresie do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy,

2) z tytułu nadpłaconych kwot w związku z zastosowaniem art. 12 ustawy z dnia 22 grudnia 1925 r. o środkach zapewnienia równowagi budżetowej, uchylonego rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 1 czerwca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 447). Jednocześnie uchyla się paragraf 2 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27 grudnia 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 115, poz. 1030), o ile odnosi się do świadczeń pieniężnych z ustawy z dnia 18 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 195); z dniem ogłoszenia niniejszej ustawy ulegają umorzeniu wszelkie pretensje, oparte na zastosowaniu do tych świadczeń przytoczonego przepisu rozporządzenia.

Art. 67.

Ministrowi Skarbu przysługuje prawo:

1) zaokrąglenia kwoty zaopatrzenia, przysługującego z niniejszej ustawy, w ten sposób, aby kwota, przypadająca do wypłaty w jednostkach groszy, kończyła się na cyfry nie niższe od 5-ciu groszy;

2) zarządzenia przekazywania zaopatrzeń, nie przekraczających dla jednego uprawnionego miesięcznie kwoty 10 zł, zamiast miesięcznie — kwartalnie.

Art. 68.

Osoby, które zgłaszają roszczenia do zaopatrzenia na zasadzie art. 29 niniejszej ustawy, mają prawo do zaopatrzenia w wymiarze, ustalonym niniejszą ustawą.

Art. 69.

Upoważnia się Ministra Skarbu do przyznawania zaopatrzeń pieniężnych w wymiarze, przewidzianym dla inwalidy wojskowego, inwalidom, którzy doznali uszkodzenia zdrowia z powodu choroby lub kalectwa, powodującego utratę co najmniej 45% zdolności zarobkowej, na skutek udziału w oddziałach ukraińskich w walkach z Wojskiem Polskiem w czasie od 1 listopada 1918 r. do 1 czerwca 1919 r., o ile są pozbawieni innych środków utrzymania, posiadają obywatelstwo polskie i wykazują się swoją lojalnością państwową. Termin zgłoszenia określi rozporządzenie Ministra Opieki Społecznej i Ministra Skarbu. Rozporządzenie to określi również sposób zgłoszenia i władzę, powołaną do przyjmowania zgłoszeń.

Art. 70.

W czasie od dnia 1 maja do 30 września 1932 r. zaopatrzenia pieniężne osób, uprawnionych z usta-

wy z dnia 18 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 195), a zamieszkałych w miejscowościach, zaliczonych do klasy B i C, z wyjątkiem inwalidów, z utratą co najmniej 45% zdolności zarobkowej, będą obniżone według normy, przewidzianej w art. 17 ust. 1 dla klasy miejscowości B.

Art. 71.

Z dniem 31 marca 1934 r. zawiesza się prawo do zaopatrzenia pieniężnego inwalidów z utratą zdolności zarobkowej poniżej 25%, wymienionych w art. 2 ust. 1 lit. c i e niniejszej ustawy, z wyjątkiem prawa do zaopatrzenia pieniężnego inwalidów, pobierających dodatek na pielęgnację (art. 14).

Z dniem 31 marca 1934 r. obniża się o 10% rentę zasadniczą (art. 12) oraz zaopatrzenia pieniężne pozostałych (art. 19, 22, 25, 32). Postanowienie to nie dotyczy inwalidów, wymienionych w art. 2 ust. 1 lit. a, b i d oraz ust. 2 lit. a.

Upoważnia się Radę Ministrów do całkowitego lub częściowego uchylenia postanowień ust. 1 i 2 niniejszego artykułu oraz do podwyższenia na pewien czas lub na stałe norm, wynikających z postanowień art. 17 niniejszej ustawy, dla miejscowości klasy B i C.

Art. 72.

Prawo do zaopatrzenia z niniejszej ustawy przysługuje również osobom, które w dniu 26 marca 1925 r. odpowiadały warunkom, określonym w art. 2 ustawy z dnia 3 marca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 209).

Art. 73.

Ustawa niniejsza z dniem 1 października 1932 r. ma analogiczne zastosowanie w wypadkach, w których ustawa z dnia 18 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 195) była w zupełności lub częściowo stosowana analogicznie do osób, uprawnionych do zaopatrzenia na zasadzie innych ustaw.

Art. 74.

Orzecznictwo o zwrocie i potrąceniu rent i dodatków, pobranych nieprawnie, należy tylko do władz, powołanych do wymiaru zaopatrzenia pieniężnego, także w tych wypadkach, gdy inwalida utracił prawo do renty.

Instancją odwoławczą w tych sprawach jest Minister Skarbu.

Art. 75.

Czasokres do wnoszenie odwołań od orzeczeń w sprawach, wynikających z tej ustawy, wynosi 60 dni.

Art. 76.

Z chwilą wejścia w życie niniejszej ustawy traci moc obowiązującą: ustawa z dnia 18 marca 1921 r. (Dz. U. R. P. Nr. 32, poz. 195), ustawa z dnia 4 sierpnia 1922 r. (Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 608), ustawa z dnia 12 lutego 1924 r. (Dz. U. R. P. Nr. 21, poz. 223), ustawa z dnia 3 marca 1925 r. (Dz. U. R. P. Nr. 30, poz. 209), rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 10 czerwca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 54, poz. 475), z dnia 7 października 1927 r. (Dz. U. R. P.

Nr. 89, poz. 798) i z dnia 1 czerwca 1927 r. (Dz. U. R. P. Nr. 50, poz. 446), ustawa z dnia 7 marca 1929 r. (Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 229) i rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3 grudnia 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr. 86, poz. 665).

Art. 77.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się Ministrowi Opieki Społecznej i Ministrowi Skarbu w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, Ministrem Spraw Wojskowych, Ministrem Spraw Wewnętrznych, Ministrem Spraw Zagranicznych i Ministrem Reform Rolnych we właściwym każdemu z nich zakresie działania.

Art. 78.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Osobom, które przed dniem 31 marca 1932 r. zgłosiły roszczenie do zaopatrzenia, przysługują zaopatrzenia pieniężne z niniejszej ustawy od dnia 1 października 1932 r. z wyjątkiem, przewidzianym w art. 61.
